

NJFF
Troms

Naturvernforbundet
Troms

Ibestad kommune

postmottak@ibestad.kommune.no

Tromsø, 08.09.2024

Dette brevet sendes på vegne av Norges Jeger- og Fiskerforbund Troms og Naturvernforbundet Troms. I denne saken har vi også samarbeidet med eksternt organisasjon Norske Lakseelver.

Klage på vedtak om dispensasjon fra kystzoneplan for etablering av ny akvakulturlokalitet ved Skogtun - Ibestad kommune - Ivværstáidid suohkan

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Troms er et samarbeidsnettverk for natur- og friluftslivsorganisasjonene i regionen. Vårt mål er å ivareta natur- og friluftslivsinteressene i Troms fylke ved å styrke og fremme organisasjonenes arbeid, være en møteplass for samarbeid og en arena for kompetansebygging for natur- og friluftslivsorganisasjonene med sitt virke i regionen. Denne gang har vi også samarbeidet med Norske Lakseelver.

Vi viser til visen til kommunestyret i Ibestad – Ivværstáidid sitt vedtak 20.6.2024 om dispensasjon for etablering av ny akvakulturlokalitet ved Skogtun. Vi viser også til epost fra Ibestad kommune datert 19.8.2024, der høringsfristen for samtlige høringsinstanser og andre som kom med innspill til saken ble satt til 9.9.2024. Vi har tidligere sendt innspill til saken.¹

Forum for natur og friluftsliv Troms er kjent med at Statsforvalteren i Troms og Finnmark har sendt klage i denne saken og vi merker oss våre vurderinger knyttet til virkninger for anadrome vassdrag og naturmangfold langt på vei samsvarer. FNF Troms mener at vilkårene for å innvilge dispensasjon ikke er oppfylt og at vedtaket fra kommunen følger ikke er gyldig.

Vurdering vilkår i dispensasjonsbestemmelsen

Dispensasjon kan ikke gis dersom hensynene bak bestemmelsen det dispenseres fra, hensynene i lovens formålsbestemmelse eller nasjonale eller regionale interesser, blir vesentlig tilsidesatt.

Det er høyst uklart hvordan formålsbestemmelsen i denne saken ikke kan bli vesentlig tilsidesatt hvis man velger å gi en dispensasjon på en lokalitet der konsekvensene for fugleliv, gyteområder, vassdrag og anadrome bestander, friluftsliv og fiskeri er høyst uavklart. Der man ikke har et godt

¹ <https://fnf-nett.no/troms/uttalelser/> Dato: 11.06.2024

kunnskapsgrunnlag på samlet belastning eller hva endring av lokalitet kan medføre av konsekvenser- og der heller ikke prinsippene i naturmangfoldloven er vurdert.

Anadrome bestander, vernede vassdrag og rødlistet sjøfugl er nasjonale og regionale interesser som trolig også kommer i spill. Videre er det klart at fordelene ved å gi en slik dispensasjon ikke kan være større enn ulempene sett under ett. Ulempene ved å ikke planlegge forsvarlig og i tråd med et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag er i vår tid betydelige og vi kan ikke se at dette andre vilkåret heller er oppfylt.

FNF Troms klager på vedtak om innvilget dispensasjon da søknaden ikke oppfyller vilkårene for å få dispensasjon innvilget etter plan og bygningsloven § 19-2. Videre mener vi dette er en lokalitet som bør avklares gjennom planprosess og kystsoneplanlegging. For ytterligere faglig begrunnelse viser vi til Statsforvalteren i Troms og Finnmark sin klage (vedlagt i dette dokumentet). Den samsvarer som nevnt med vårt innspill av 11 juni 2024 tilgjengelig i note 1.

Vi vil også legge til at behovet for en forsvarlig og godt opplyst kystsoneplanlegging bare har økt i sommer grunnet bekymringsfulle påviste tilfeller av økt mengde lus i fjordsystemene². Dette bare understreker behovet for å unngå dispensasjoner da man ikke får det nødvendige kunnskapsgrunnlag og helhetlig planlegging som grunnlag for plassering av havbruk.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Troms

Christine Myrseth
Koordinator
FNF Troms

Vedlagt: Klage fra Statsforvalteren i Troms og Finnmark i saken

² I media: «Gjennom hele sommeren har det strømmet på med bilder av infisert sjøørret, som er **fanget i ulike fjorder i Troms**. Selv har han sett fenomenet på nært hold under fisketurer på Reisafjorden» og «Også **Havforskningsinstituttet har fått inn mange varsler om uvanlig mye lus på laksefisk som er fanget i sjøen.**» <https://www.ifinmark.no/alle-orretene-hadde-lus-verre-enn-noe-jeq-har-sett-tidligere/s/5-81-2083112>

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

Vår dato:

06.09.2024

Vår referanse

2024/4622

Deres dato:

Deres referanse

Ibestad kommune

Telefonnummer til saksbehandler

Iris Jæger, 77642073

Att.Trond Hanssen

Klage på vedtak om dispensasjon fra kystsoneplan for etablering av ny akvakulturlokalitet ved Skogtun - Ibestad kommune - Ivvárstádiid suohkan

Statsforvalteren viser til kommunestyret i Ibestad – Ivvárstádik sitt vedtak 20.6.2024 om dispensasjon for etablering av ny akvakulturlokalitet ved Skogtun. Vi viser også til epost fra Ibestad kommune datert 19.8.2024, der høringsfristen for samtlige høringsinstanser og andre som kom med innspill til saken ble satt til 9.9.2024.

Gjeldende plan for området er kystsoneplan vedtatt 14.11.2019. Området er i gjeldende kystsoneplan avsatt til Kombinerte formål – NFFF (natur, ferdsel, fiske og friluftsliv). Kommunestyret har i sitt vedtak innvilget dispensasjon fra gjeldende kystsoneplan for etablering av oppdrettslokalitet ved Skoglund.

Statsforvalteren klager på Ibestad kommunes vedtak om dispensasjon for etablering av lokalitet for akvakultur ved Skoglund.

Ibestads kommunestyres vedtak om innvilgelse av dispensasjon er begrunnet som følger:

«Lokalitetsetableringen innebærer farer, andre hensyn, og innskrenkninger for utøvelse av de andre interessene i området innenfor et helt konkret og avgrenset areal. Både fiske- og ferdselsinteresser kan utøves i området rundt. Planen det dispenseres fra blir derfor ikke vesentlig tilsidesatt. Risikoer og ulemper vurderes til å være svært begrenset, og fordelene ved å sikre arbeidsplasser og lokal verdiskapning i kommunen vurderes til å være større enn disse risikoene og ulempene.»

Statsforvalteren kan ikke si seg enig i denne vurderingen og mener etablering av ny lokalitet for akvakultur i området eventuelt må avklares gjennom en revisjon av kystsoneplanen. I en planprosess vil større områder kunne ses i sammenheng, samla belastninger kunne vurderes og de best egnede lokalitetene, med færrest interessekonflikter kan velges. Ut fra sektorområdene vi er satt til å ivareta er vår vurdering at naturmangfold og hensynet til samfunnssikkerhet og naturfare vil bli særlig berørt. Når det gjelder friluftsliv og ferdsel er virkningene ikke avklart etter vår vurdering. Vi

E-postadresse:
sftfpost@statsforvalteren.no
Sikker melding:
www.statsforvalteren.no/melding

Postadresse:
Postboks 700
9815 Vadsø

Besøksadresse:
Strandvegen 13, Tromsø
Damsveien 1, Vadsø

Telefon: 78 95 03 00
www.statsforvalteren.no/tf

Org.nr. 967 311 014

kan ikke se at det er særskilte grunner som skulle tilsi at søknaden burde behandles som en dispensasjon, og mener en slik behandling vil uthule kystzoneplanen og få uheldige presedensvirkninger.

Ut fra vedtaket i saken er det heller ikke gjort en vurdering etter naturmangfoldlovens §§ 8 – 12 jf. § 7.

Statsforvalteren uttalte seg til søknad om dispensasjon i brev datert 14.6.2024, der vi skrev at vi ville vurdere å klage på et eventuelt vedtak om dispensasjon. Som bakgrunn for denne vurderingen uttalte vi følgende:

«Forholdet til Ånderkleiva og Engenes havn

I søknad om dispensasjon datert 26.4.2022 fremholder søker at bakgrunnen for søknaden om ny lokalitet ved Skogtun, er behovet for en ny avlastningslokalitet eller beredskapslokalitet. Behovet for en ny lokalitet grunnlegges med at lokaliteten «Ånderkleiva» som ligger nært Engenes havn «ikke kan brukes i beredskapsøyemed så lenge planlagt havneutbygging skal pågå». Det er nå to år siden denne søknaden om dispensasjon for etablering av lokalitet for akvakultur ble sendt til lbestad kommune.

Tillatelsen gitt til mudring/dumping i Engenes havn gikk ut 31. mars 2024. Statsforvalteren har ikke mottatt noen søknad om forlengelse av denne tillatelsen etter forurensningsloverket. Det skal dermed ikke lenger foretas mudring og dumping i området ved Engenes havn i forbindelse med utbygging av havna. Slik vi ser det er situasjonen ved Ånderkleiva en annen enn beskrevet i søknaden om etablering av ny lokalitet ved Skogtun.

Saksbehandling og planprosesser

Statsforvalteren mener på prinsipielt grunnlag at oppdrettslokaliteter bør identifiseres og avsettes til akvakultur i åpne planprosesser der alle interesser blir hørt, vurdert og veid mot hverandre. Enkeltvis dispensasjonssøknader er uheldige, fordi de utfordrer de grunnleggende prinsippene om åpenhet, forutsigbarhet og likebehandling. Det er en stor interesse for økt oppdrettsaktivitet i Troms og Finnmark. Det tilsier at kommunen reviderer og oppdaterer kystzoneplanen sin, for å avklare omfanget av oppdrett og i forhold til annen bruk av sjøarealene.

Statsforvalteren mener det vil være utfordrende å innfri lovens forventninger til saksopplysning, prosess og vurdering gjennom en dispensasjonsbehandling for det aktuelle tiltaket. Vi viser til planog bygningsloven § 1-1 fjerde ledd som sier at:

«Planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter. Det skal legges vekt på langsiktige løsninger, og konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives.»

Statsforvalteren mener en dispensasjonsbehandling ikke vil være egnet til å belyse de helhetlige konsekvensene ved etablering av en lokalitet for akvakultur ved Skogtun. Etablering av en akvakulturlokalitet må ses i en større sammenheng, fordi dette er omfattende tiltak som kan føre til store negative ringvirkninger for fisk og annet naturmangfold, forurensing osv. Dette er forhold som dispensasjonssaker ikke tar tilstrekkelig hensyn til. Vi vil her også vise til veileder om planlegging i sjøområdene s. 16 der det står:

«Det er først og fremst gjennom kommuneplanens arealdel at kommunen kan avklare areal for utbygging og ny næringsvirksomhet. Det er for eksempel viktig at områder til akvakultur og småbåthavner planlegges på et overordnet plannivå, slik at formålene og konsekvensene av arealbruken blir vurdert i et større, helhetlig perspektiv.»

Vi kan heller ikke se av søknaden at det foreligger særlige grunner som skulle tilsa at søknaden burde behandles som en dispensasjon og mener en slik behandling vil kunne uthule kystzoneplanen og få uheldige presedensvirkninger.

Naturmangfold og naturmangfoldloven

Vi minner om naturmangfoldlovens krav i § 7 om å synliggjøre vurderingene etter naturmangfoldlovens § 8 til 12 i alle besluttede vedtak av offentlig myndighet. Dette innebærer en noe utvidet begrunnelsesplikt enn det som følger av forvaltningsloven § 24 første ledd. Se mer informasjon i Klima- og miljødepartementets veileder T-1554 *Naturmangfoldloven kapittel II Alminnelige bestemmelser om bærekraftig bruk*.

I denne saken innebærer det at konsekvensene for naturmangfoldet i sjøen er kartlagt og vurdert før det gis tillatelse til tiltaket. Det er utført biotopundersøkelser av marint naturmangfold på den omsøkte lokaliteten. Men det er ikke gjort undersøkelser av de marine økosystemene som blir berørt ved en etablering av anlegget og det er ikke gjort vurderinger av påvirkning på anadrom fisk. Vi mener dette bør skjer gjennom en helhetlig planprosess for sjøarealene i kommunen.

Israndavsetning

Det er registrert en større israndavsetning like ved planlagt lokalitet. Denne israndavsetningen har verdi A. Slike israndavsetninger på sjøbunnen har ofte et velegnet substrat og gunstige strømforhold for koraller og svamper og er ofte «hotspots» for slike arter.

Anadrom fisk

I vurderingen av behovet for konsekvensutredning fra Sea Eco, er det ikke gjort vurderinger av hvilken påvirkning akvakulturområdet vil kunne ha for anadrom fisk, utover at lokaliteten ikke forventes å ha ytterligere innvirkning på lakselus-situasjonen for utvandrende smolt fra lakseførende vassdrag i området og at tiltaket ligger over 10 km fra lakseførende vassdrag. Hvilken vitenskapelig kunnskap jf. nml. § 8 som konsulenten her legger til grunn for sin vurdering, fremkommer ikke. Verken kvalitetsnorm for villaks eller lakse- og innlandsfiske loven er nevnt.

Omsøkt akvakulturlokalitet ligger sannsynligvis i vandringsvei for vill anadrom fisk hjemmehørende i Salangsvassdraget, Løksebotnvassdraget, Brøstadelva, Spamsdalselva og muligens også vassdrag i Tranøyfjorden slik som Andrevasdraget, Tannelvassdraget, Vardnesvassdraget.

Under er en kort presentasjon av bestandssituasjon for laks og sjørret etter kvalitetsnorm for villaks i de fire nærmestliggende vassdragene. Samtlige bestander er vurdert å være negativt påvirket av oppdrettsaktivitet i områder hvor fisken vandrer forbi og/eller har næringsøk (lakselus) og/eller som følge av rømt oppdrettsfisk. Ingen av vassdragene oppfyller Stortingets målsetting om mist «god» tilstand etter *Kvalitetsnorm for ville bestander av atlantisk laks*. Det er ut fra vår foreløpige vurdering sannsynlig at omsøkt tiltak vil kunne ha

negativ effekt på anadrom laksefisk i området, og oppfyllelse av Stortingets mål for berørte anadrome bestander jf. *Kvalitetsnorm for villaks*.

Salangsvassdraget

Bestandssituasjonen for anadrom fisk i **Salangsvassdraget** er av Vitenskapelig råd for villaksforvaltning vurdert etter Kvalitetsnorm for ville bestander av atlantisk laks (*Salmo salar*) - Lovdata. Her oppnår kun sjøørret Stortingets mål om minst «**god**» tilstand etter kvalitetsnormen, mens bestandssituasjonen for laks er vurdert å være i «**svært dårlig**» tilstand etter kvalitetsnormen. Påvirkningsfaktorene vurderes her å være effekter av rømt oppdrettslaks, lakselus og overbeskatning.

Løksebotnvasdraget

Bestandssituasjonen for anadrom fisk i **Løksebotnvasdraget** er av Vitenskapelig råd for villaksforvaltning vurdert etter kvalitetsnorm for villaks. Her oppnår kun sjøørret Stortingets mål om minst «**god**» tilstand etter kvalitetsnormen, mens bestandssituasjonen for laks er vurdert å være i «**moderat**» tilstand etter kvalitetsnormen. Genetisk integritet (påvirkning fra rømming) er ikke vurdert for laks, men lakselus er vurdert på påvirke bestanden av laks negativt.

Brøstødelva

Bestandssituasjonen for anadrom fisk i **Brøstøelva** er av Vitenskapelig råd for villaksforvaltning vurdert etter kvalitetsnorm for villaks. Her oppnår verken sjøørret eller laks Stortingets mål om minst «**god**» tilstand etter kvalitetsnormen. For både sjøørret og laks er bestandssituasjonen vurdert å være i «**moderat**» tilstand etter kvalitetsnormen. Genetisk integritet (påvirkning fra rømming) er ikke vurdert for laks, men lakselus er vurdert på påvirke både bestandene av sjøørret og laks negativt.

Spansdalselva

Bestandssituasjonen for anadrom fisk i **Spansdalselva** er av Vitenskapelig råd for villaksforvaltning vurdert etter kvalitetsnorm for villaks. Her oppnår verken sjøørret eller laks Stortingets mål om minst «**god**» tilstand etter kvalitetsnormen. For sjøørret er bestandssituasjonen vurdert å være i «**moderat**» tilstand, mens laks er vurdert å være i «**dårlig/svært dårlig**» tilstand etter kvalitetsnormen. Genetisk integritet (påvirkning fra rømming) er ikke vurdert for laks, men lakselus er vurdert på påvirke både bestandene av sjøørret og laks negativt.

Vannmiljø og vannforskriften

Vannforskriften setter rammen for forvaltning av vann i Norge. Arealplanleggingen skal legge til rette for at de vedtatte miljømålene i den regionale vannforvaltningsplanen nås. Vannforekomsten Vågsfjorden (Vannforekomst-ID 0401020100-4-C) har miljømål om svært god økologisk og god kjemisk tilstand. Økologisk tilstand er per nå svært godt, mens kjemisk tilstand er dårlig. Organisk forurensning fra fiskeoppdrett er vurdert å ha «liten påvirkningsgrad».

Samfunnssikkerhet og naturfare

Kravet til sikker byggegrunn skal også oppfylles for lokaliteter for akvakultur. Nye aktsomhetskart for snøskred viser at aktsomhetsområder går ut i sjøen ved den omsøkte lokaliteten. Disse nye kartpublikasjonene er ikke benyttet i vurderingen av dispensasjonssøknaden. Et skred kan gi en flodbølge som kan skade et eventuelt anlegg på stedet, og gi rømming av oppdrettsfisk.

Vi kan ikke se at dokumentasjonen i søknaden oppfyller sikkerhetskravene jf. pbl. §§ 28-1 og 29-5 og viser til høringsuttalelsen fra NVE.»

Disse vurderingene ligger fortsatt fast, og danner grunnlaget for Statsforvalterens klage på lbestad kommunes vedtak om dispensasjon for ny lokalitet for akvakultur ved Skogtun.

Med hilsen

Per Elvestad (e.f.)
assisterende justis- og kommunaldirektør

Hans Kristian Rønningen
leder for planseksjonen

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Fiskeridirektoratet region Nord

Postboks 185 Sentrum

5804 BERGEN

Troms fylkeskommune

Postboks 6600

9276 TROMSØ

Norge vassdrags- og energidirektorat region nord

Postboks 5091 Majorstua

0301 OSLO